Annelerin Bilinçli Farkındalık Davranışlarının Çocukların Sosyal Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

***Belgin LİMAN*, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, ORCID ID:0000-0003-4965-2379**

Öne Çıkanlar

- Araştırmada, annelerin farkındalık düzeylerinin çocuklarının sosyal becerilerini etkilediği görüldü.
- Anda olma ve ebeveyn öz yeterlik düzeyleri çocukların sosyal becerilerini öngördü.
- Anda olma ve öz yeterlik, cinsiyete ve annenin eğitim düzeyine göre farklılık gösterdi.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 26, Sayı 3, 2025
ss. 2101-2128
DOI
10.17679/inuefd.1591658

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
26.11.2024

Kabul Tarihi
08.07.2025

Öz

Bilinçli farkındalıklı ebeveyn yaklaşımı çocukla olan bütün etkileşimlerde çocuğu dikkatle ve isteyerek dinlemek, onu yargılamadan kabul etmek, durumları ana odaklanarak değerlendirmek, duygusal ve anlık olumsuz tepkileri en aza indirip, uygun olan davranışı sergilemek ile ilgilidir. Dolayısıyla anne bilinçli farkındalığı çocukların sosyal becerilerinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma ilişkisel tarama modeli şeklinde tasarlanmıştır. Çalışma grubu rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen okul öncesi kurumlarda öğrenim gören 5-6 yaş aralığındaki 211 çocuğun anneleri ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Veriler kişisel bilgi formu, Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği (EBFÖ) ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği-Öğretmen Formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Statistical Package for Social Science (SPSS) 26 veri analiz programından yararlanılmıştır. Çalışma grubunun normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Verilerin analizinde, pearson korelasyon katsayısı, çok değişkenli varyans analizi MANOVA ve çok değişkenli regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda ebeveynlikte bilinçli farkındalığın anda olma ve ebeveyn özyeterlik alt boyutlarının çocuğun cinsiyeti ve annenin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çok değişkenli regresyon analizinde annelerin anda olma ve ebeveyn özyeterlik düzeylerinin çocukların sosyal becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler:Erken çocukluk, Ebeveynlikte bilinçli farkındalık, Sosyal beceriler

Önerilen Atıf

Liman, B. (2025). Annelerin Bilinçli Farkındalık Davranışlarının Çocukların Sosyal Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *26*(3), 2101-2128. DOI: 10.17679/inuefd.1591658

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. Giriş

Geleneksel ebeveynlik, çocuğun davranışlarının kontrolü ve davranış değiştirilmesine odaklanan, gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları görmezden gelen bir yaklaşımdır (Sethi & Sharma, 2018). Coatsworth ve diğerleri (2010) göre farkındalıklı ebeveynlik geleneksel ebeveyn yaklaşımlarını farkındalık, şimdiye odaklı dikkat, düşük tepkisellik, yargılayıcı olmayan bir tutum hâline dönüştürmektedir. Bilinçli farkındalık, anda olma (şimdiki zamana odaklı dikkat), çocuğunun duygularının ve gelişimsel ihtiyaçlarının farkında olma, istenmedik davranışlarda daha az tepki verme, kabul, duyarlılık ve çocukla etkileşimde bulunma hâlidir. (Duncan vd., 2009). Çocuğun yanında o anda bulunmak, kendi içsel deneyimlerine ve çocuğunun davranışlarına ve ifadelerine karşı tepkisiz ve yargılayıcı olmayan bir tutum benimsemeyi içerir (Coatsworth vd., 2015). Bilinçli farkındalıklı ebeveynler, çocuklarıyla etkileşimlerinde şimdiki anın daha çok farkındadırlar ve böylelikle çocuklarının davranışlarına ve bu davranışlara karşı kendi bilişsel ve duygusal tepkilerine daha fazla dikkat ederler. Çocuklarının ihtiyaçları noktasında kendi düşünce, duygu ve davranışlarını gözden geçirir ve şefkatli, kabullenici, empatik tutumlar sergilerler (Coatsworth vd., 2010; Orue vd., 2020). Böylece farkındalık çocuk ve ebeveyn iletişiminde sağlıklı bir iskele oluşturur ayrıca öz yeterlik, düşük kaygı, çocukların ihtiyaçlarına duyarlılık ve yetenekleri ölçüsünde beklenti gibi olumlu içerikleriyle olumsuz disiplin yaklaşımlarını azaltır (Duncan vd., 2009; Siu vd., 2016). Örneğin Siu ve diğerleri (2016) anne farkındalığının, olumlu sosyal davranış, ebeveyn katılımı ve ebeveynlik güveni ile pozitif, ebeveyn hüsranı ve katı disiplin uygulamaları ile negatif ilişkisini ortaya koymuştur. Farkındalık çocuklardaki hayal kırıklıkları, öfke ve özerklik ile ilişkilendiğinden okul öncesi dönemle ilgilidir. Bu dönemde çocuktan kurallara uyma, sıra bekleme, paylaşma ve rol alma gibi yetiler beklendiği için çatışmalar yaşanabilmektedir (Eke, 2018). Yükselen farkındalık bu durumda düşük tepkisellik ve daha az yargılayıcı bir tutum sergileyebilmeyi sağlamaktadır (Corthorn & Milicic, 2016). Ayrıca ebeveynler çocuklarının duygularının ve ihtiyaçlarının farkında oldukları ve onları kabul ettiklerinde onlarla olan ilişkilerinden daha fazla keyif alabilmektedirler (Duncan vd., 2009).

Aile çocuklara değer aktarımı yanı sıra çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir unsurdur. Çocuklar ailesini gözlemleyerek insan ilişkilerini, tutum ve davranış kalıplarını oluşturmaktadır. Ailede olumlu ilişkiler gözlemleyen bir çocuk çevresiyle de olumlu ilişkiler oluşturmak için çaba (Yavuzer, 2010) harcayacaktır. Çünkü ebeveynlerin farkındalık davranışları, aile ortamına olumlu yansır (Atalay, 2020). Dolayısıyla bu ebeveynlerin çocuklarının sosyal ve duygusal becerileri (Bluth & Wahler, 2011; Izzo vd., 2000) yüksek düzeydedir. Sosyal beceriler bireyin diğerleriyle sağlıklı sosyal ilişkiler oluşturmasında ve bu ilişkileri sürdürebilmesinde gerekli olan temel yetilerdir (Stanley, 2009). Sosyal beceriler bireyin dâhil olduğu sosyal çevreye uygun davranma yeteneğidir (Önalan, 2006; Kamaraj, 2004; Sarı, 2007). Merrell (1996) sosyal becerileri, sosyal etkileşim, sosyal işbirliği ve sosyal bağımsızlık; Gresham ve Elliott (1990) kendini kontrol, işbirliği, sorumluluk ve atılganlık şeklinde sınıflandırmaktadır. Swindells ve Stagnitti (2006) ise sosyal becerileri, düşüncelerin ve sosyal işlevlerin başarılı bir şekilde düşünme süreçlerine ya da davranışlara yansıması olarak ifade etmiştir. Bu bağlamda sosyal beceriler, yaşam içerisinde kolaylaştırıcı ve sosyal ilişkilerde güçlendirici bir noktadadır. Önemli bir sosyal görevin yerine getirilmesinde süreci başlatma, arkadaş edinme, gruba dâhil olma ve beraber oyun oynama gibi davranışlar sosyal becerilerinin kapsamında yer almaktadır (Elliott vd., 2008; Lindon, 2011). Literatürde çocukların sosyal becerileri kazanmalarında etkili olan birçok faktörden söz edilmektedir. Çocuğun cinsiyeti, yaşı, ebeveyn değişkenleri ve aile tipi gibi faktörler sosyal beceriler üzerinde etkili olabilmektedir (Atmaca vd., 2020; Cirhinlioğlu, 2015; Özyürek, 2015; Yaşar Ekici, 2015). Çocukların sosyal beceri kazanımında etkili olan pek çok etmen sıralanabilir. Ancak hangi faktörün etkili olduğu fark etmeksizin, erken dönemde sosyal becerileri kazanamayan çocukların, ileriki aşamalarda sosyal, duygusal, bilişsel, akademik olarak olumsuzluklar yaşaması ve uyum sorunları gösterme olasılıkları yüksektir (Alisinanoğlu &

Özbey, 2011; Buhs vd., 2006; DeRosier & Lloyd, 2011; Elibol Gültekin, 2008; O'Brennan vd., 2009; Nissen & Hawkins, 2010).

Yaşadığımız yüzyılda çocuklardan beklenen özellikler girişimci, özgüvenli ve birlikte çalışabilme yetisine sahip (Levent, 2012) olmalarıdır ve bu çocuklar ancak olumlu tutumlara sahip (Oliver vd., 2011; Scharf & Mayseless, 2009), özerkliği destekleyen (Kudo vd., 2012; Orue vd., 2020) ve çocuklarıyla etkileşim halinde olan (Chen vd., 2005; Duncan vd., 2009; Shin vd., 2004) ebeveynler tarafından yetiştirilebilir. Wong ve diğerlerine (2019) göre çocukların içinde bulunduğumuz yüzyılın becerilerini geliştirmesi, ebeveynlerin farkındalıklı ebeveynlik düzeyleriyle orantılıdır. Buradan hareketle anne farkındalığının çocuk üzerindeki etkilerini incelerken, çocuğun süreçteki sosyal beceri gelişiminin de önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca literatürde ebeveyn çocuk etkileşimi ve ebeveyn stilleri gibi çocuk gelişiminin ailesel öncülleriyle ilgili birçok bilgi bulunsa da (Genç & Uslu, 2022; Özçelik, 2020; Tulpar vd., 2020) anne bilinçli farkındalık davranışlarının, çocuğun sosyal beceri gelişimi üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Çalışmanın önemli olduğu ve alanda daha sonraki çalışmalara katkı sağlayacağı ön görülmektedir. Bu neden araştırmanın amacı, annelerinin bilinçli farkındalık düzeylerinin çocuğun cinsiyeti ve annenin eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve sosyal beceriler üzerinde yordayıcı etkisinin bulunup bulunmadığını belirlemektir.

Çalışmanın alt problemleri ise şunlardır:

1- Annelerin ebeveynlikte bilinçli farkındalığı çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?

2-Annelerin ebeveynlikte bilinçli farkındalığı anne eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

3- Cinsiyeti ve anne eğitim düzeyi birlikte incelendiğinde annelerin ebeveynlikte bilinçli farkındalık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

4-Annelerin ebeveynlikte bilinçli farkındalık düzeyleri çocukların sosyal becerilerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2. 1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, bilinçli farkındalık ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla ilişkisel tarama modeli benimsemiştir. İlişkisel araştırma, değişkenleri etkileyen veya onları manipüle eden yönlere değinmeden iki değişken arasındaki ilişkinin varlığını araştırır. Çalışma betimleyicidir, çünkü test edilen değişkenler arasındaki mevcut ilişkiyi tanımlamaktadır (Fraenkel vd., 2012).

2. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Orta Anadolu Bölgesinde bulunan bir il merkezinde MEB'e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenime devam eden 5-6 yaş aralığındaki 211 çocuk ve bu çocukların anneleri oluşturmuştur. Cinsiyet dağılımına göre çocukların 118'i (%55) kız, 93'ü (%45) erkekti. Annelerin 38'i (%18) ilk-ortaokul, 56'sı (%26) lise mezunu, 29'u (%13) ön lisans, 88' i (%41) lisans ve üstü mezunuydu. Annelerin çoğunluğu orta sosyoekonomik düzeyde yer almaktaydı. Katılımcı annelerin çoğunluğu çekirdek aileye sahipti.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği (EBFÖ), Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (Ebeveyn Formu) kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılar kapsamında oluşturulan form çocuğun cinsiyeti, annenin eğitim durumu, ekonomik durum ve aile tipinin belirlenmesi için kullanıldı.

2.3.2. Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği (EBFÖ)

Ebeveynlerin bilinçli farkındalık düzeylerinin belirlenmesi için (McCaffrey vd., 2017) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlama ve geçerlik-güvenirlik çalışması (Gördesli vd., 2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Test Çocukla Anda Olma (ÇAO) ve Ebeveyn Öz yeterliği (EÖY) olmak üzere iki alt faktörden oluşmaktadır. 28 maddeden oluşan ölçek, 4'lü likert olarak değerlendirilmektedir. Ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Testin tümünden maksimum 96, minimum 24 alınmaktadır. Yüksek puanlar, ebeveynlik farkındalığının daha fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısının alt ölçekler ve ölçeğin tümü için .73 ile .87 arasında değiştiği belirlenmiştir (Gördesli vd., 2018). Bu çalışmada da .73'ün üzerinde olduğu görülmüştür.

2.3.4. Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (SOBDÖ-Ebeveyn Formu)

Aksoy tarafından geliştirilmiştir (2014), Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nden (Öğretmen Formu) uyarlanmıştır (Aksoy & Baran, 2020). 5 faktörden (*uyum, iletişim, kendini kontol, atılganlık ve prososyal davranışlar*) ve toplam 44 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme 5'li Likert (her zaman, sık sık, ara sıra, nadiren, hiçbir zaman) dereceleme ile gerçekleştirilmektedir. Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (Ebeveyn Formu) Cronbach Alpha katsayıları uyum boyutu .82, iletişim boyutu .79, prososyal davranışlar boyutu .75, kendini kontrol boyutu .73, atılganlık boyutu .74 ve tümü için .89 olduğu hesaplanmıştır. Bu çalışma için ölçeğin toplamı için Cronbach's Alpha değerlerinin olduğu .91 görülmüştür.

2.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama süreci öncesinde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan 01/06/2023 tarihli ve 08/05 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Sonrasında rastgele örnekleme yöntemiyle 10 okul öncesi eğitim kurumu belirlenmiştir. Çalışmaya dâhil edilen okul öncesi eğitim kurumu idarecileri ve öğretmenlerinin araştırma hakkında bilgilendirilmesinin ardından ölçüm araçları öğretmenlere ve çalışmaya katılmaya gönüllü annelere ulaştırılmıştır. Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği anneler, Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği ise çalışmaya dâhil olan çocuklar için öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Toplam 250 adet veri toplama aracının dağıtılmasının ardından 211 adet veri dönüşü sağlanmıştır. Hatalı ve eksik doldurulan anketler çalışma kapsamından çıkarılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Çalışmada veriler analiz edilmeden önce normallik, uç değer analizi, varyansların homojenliği ve kovaryans matrislerinin eşitliği varsayımları sınanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 programından yararlanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında (Tabachnick & Fidell, 2015) olduğu için verilerin normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği belirlenmiştir (Tablo 1). Uç değerlerin belirlenmesinde Mahalanobis uzaklıkları hesaplanmıştır (Kline, 2023; Tabachnick & Fidell, 2015). Tespit edilen dört uç değer veri setinden çıkarılmıştır. Varyansların homojenliği Levene F testinin (anda olma F=1.123, ebeveynlik öz yeterliliği F=1.651), ayrıca kovaryans matrislerinin eşitliği Box M testinin (F=1.934) anlamlı çıkmadığı ve kovaryans matrislerinin eşit olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada anda olma ve ebeveyn öz yeterliğini cinsiyet ve anne eğitim durumu açısından incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Daha sonraki aşamada ise anda olma ve ebeveyn öz yeterliğinin sosyal becerileri yordayıp yordamadığı çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir. Durbin Watson değeri hesaplanmış ve değerler 1.962 ile 2.109 arasındadır ve otokorelasyon varsayımı karşılanmıştır. VIF değerlerinin 10'dan daha küçük ve tolerans değerleri 0.20'den

daha büyük olduğu belirlenmiş ve yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantının olmadığı tespit edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde değişkenler arasındaki korelasyonel istatistikler, MANOVA analizi ve çok değişkenli regresyon analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 1'deçalışma değişkenlerine ilişkin korelasyon ve betimleyici analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1.

Değişkenlere İlişkin Korelasyon ve Betimleyici Analizler

	Anda olma	Ebeveyn özyeterliği	Sosyal beceri	$\bar{X}$	*SD*	Çarpıklık	Basıklık
Anda olma	1			36.346	.277	-.304	-.485
Ebeveyn özyeterliği	.588***	1		41.014	.387	-.449	.819
SOBDÖ	.335***	.301***	1	174.232	1.312	-.705	1.441

****p<.001*

Tablo 1'e bakıldığında, anda olma (r=.335, p<.001) ve ebeveyn özyeterliği boyutu (r=.301, p<.001) SOBDÖ ile pozitif yönde anlamlı ilişkilenmektedir.

Tablo 2'de okul öncesi çocukların cinsiyeti, anne eğitim düzeyine göre annelerin bilinçli farkındalık (anda olma, ebeveynlikte özyeterlik) puanlarının ortalama, standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 2.

Çocukların Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumuna Göre Bilinçli Farkındalık Puanlarının Ortalama, Standart Sapma Değerleri

Değişkenler			*n*	$\bar{X}$	*Sd*	*Tukey*
Anda olma	Kız	İlk-Ortaokul (1)	19	33.315	3.464	
		Lise(2)	34	36.176	4.115	
		Önlisans(3)	15	35.200	4.109	
		Lisans ve üstü (4)	50	36.820	3.858	
		Toplam	118	35.864	4.050	
	Erkek	İlk-Ortaokul(1)	19	34.736	4.080	
		Lise(2)	22	37.090	4.139	
		Önlisans(3)	14	38.000	2.449	
		Lisans ve üstü (4)	38	37.605	3.935	
		Toplam	93	36.957	3.950	
	Toplam	İlk-Ortaokul(1)	38	34.026	3.802	
		Lise(2)	56	36.535	4.111	
		Önlisans(3)	29	36.551	3.640	
		Lisans ve üstü (4)	88	37.159	3.888	1-2, 1-3

		Toplam	211	36.346	4.034	1-4
Ebeveyn özyeterliği	Kız	İlk-Ortaokul(1)	19	37.052	7.412	
		Lise(2)	34	41.000	6.564	
		Önlisans(3)	15	41.333	5.380	
		Lisans ve üstü (4)	50	40.420	4.712	
		Toplam	118	40.161	5.945	
	Erkek	İlk-Ortaokul(1)	19	40.105	4.569	
		Lise(2)	22	43.227	5.911	
		Önlisans(3)	14	43.785	4.610	
		Lisans ve üstü (4)	38	41.815	4.666	
		Toplam	93	42.096	5.041	
	Toplam	İlk-Ortaokul(1)	38	38.578	6.267	
		Lise(2)	56	41.875	6.356	
		Önlisans(3)	29	42.517	5.089	
		Lisans ve üstü (4)	88	41.022	4.717	1-2, 1-3
		Toplam	211	41.014	5.635	

Tablo 2 incelendiğinde anne eğitim düzeyine göre, annelerin bilinçli farkındalık puanlarının farklılaştığı belirlenmiştir. Lisans ve üstü mezunu, annelerin anda olma ($\bar{X}$=37.159) puanlarının ilk-ortaokul ($\bar{X}$=34.026), lise ($\bar{X}$=36.535) ve önlisans mezunu ($\bar{X}$=36.551) annelerin anda olma puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Yine mezuniyeti ön lisans olan annelerin ebeveynlikte özyeterlik puanlarının ($\bar{X}$=42.517) lise mezunu ($\bar{X}$=41.875) annelere, lise mezunu annelerin ise ilk-ortaokul mezunu ($\bar{X}$=38.578) annelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan annelerin erkek çocuklarının anda olma ($\bar{X}$=40.161) ve ebeveynlikte özyeterlik ($\bar{X}$=42.096) puanlarının kız çocuklarının anda olma ($\bar{X}$=35.864) ve ebeveynlikte özyeterlik ($\bar{X}$=36.957) puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3'te okul öncesi çocukların cinsiyeti, anne eğitim düzeyi, cinsiyet ve anne eğitim düzeyi etkileşimine göre annelerin bilinçli farkındalık (anda olma, ebeveynlik özyeterliği) puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin Manova Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.

Cinsiyet ve Anne Eğitim Durumuna Göre Bilinçli Farkındalık Puanlarına İlişkin MANOVA Sonuçları

	Bağımlı değişkenler	*F*	*Wilk's*	*Eta-Kare (η2)*
Cinsiyet	Anda olma	6.397*	.958*	.042
	Ebeveyn özyeterliği	7.611**		
Anne Eğitim Durumu	Anda olma	6.103***	.889***	.057
	Ebeveyn özyeterliği	3.975**		
Cinsiyet X Anne Eğitim Durumu	Anda olma	.528	.988	.006
	Ebeveyn özyeterliği	.226		

**p<.05, **p<.01, ***p<.001*

Analiz sonuçları incelendiğinde (Tablo 3) cinsiyet değişkenine göre anda olma ve ebeveyn özyeterliği alt boyutunda (λ=.958, p<.05, η^2=.042) anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir. Yine anne eğitim durumuna göre anda olma ve ebeveyn özyeterliği alt boyutu (λ=.889, p<.001, η^2=.057) anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Aynı tabloda Cinsiyet X Anne eğitim durumu etkileşimine bakıldığında ise anda olma ve ebeveyn özyeterliği alt boyutunda (λ=.988, p>.05, η^2 =.006) anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4'te annelerin bilinçli farkındalık düzeylerinin çocukların sosyal becerilerini yordamasına yönelik çoklu regresyon analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 4.

Annelerin Bilinçli Farkındalık Düzeylerinin Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerini Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

		B	H_B	*β*	*t*
SOBDÖ	Sabit	116.742	11.267		10.362
	Anda olma	1.582	.308	.335	5.134***
	R=.335	R^2=.112		$F_{(1,210)}$=26.357	
	Sabit	110.728	11.587		9.556
	Anda olma	1.138	.378	.241	3.008**
	Ebeveyn özyeterliği	.540	.271	.159	1.993*
	R=.359	R^2=.129		$F_{(1,210)}$=15.351	

**p<.05, **p<.01*

Tablo 4 incelendiğinde an da olmanın sosyal becerilerin anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir(p<.05). Varyansın % 11'ini açıklamaktadır (R=.335, R^2=.112). İkinci aşamada ebeveynlik özyeterliği modele eklenmiş ve bu değişkenin modele eklenmesi ile sosyal beceri puanları %13'e çıkmıştır (R=.359 R^2=.129). R^2değeri .02≤ R^2<.13 iken küçük etkiyi, .13≤ R^2<.26 iken orta etkiyi, .26≤ R^2 ise büyük bir etkiyi (Cohen, 1988) ifade etmektedir. Bu duruma bakılarak annelerin bilinçli farkındalık düzeylerinin çocukların sosyal becerileri üzerinde orta düzeyde de bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmada annelerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ile okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, ilk olarak annelerin bilinçli farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik sonuçlar, daha sonra annelerin bilinçli farkındalık düzeylerinin sosyal becerilerini yordama düzeylerine ilişkin sonuçlar ele alınarak literatürdeki çalışmaların bulgularıyla birlikte tartışılmıştır.

Çalışma kapsamında anne bilinçli farkındalığının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, erkek çocuğuna sahip annelerin farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Polat ve Yaman (2023) anne örneklemli çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu bulgudan farklı olarak McCaffrey ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışmada bilinçli farkındalıklı ebeveynlik, çocukların cinsiyetine göre anlamlı farklılaşmamıştır. Ayrıca çeşitli çalışmalarda ebeveynlikte bilinçli farkındalık alt faktörü olan ebeveyn özyeterliğinin çocuğun cinsiyetine göre anlamlı farklılaşmadığı bulgulanmıştır (Balat vd., 2014; Moutan & Roskom, 2015; Özkubat & Elibol, 2018). Alanyazında erkek gruplarının kızlardan daha atak,hareketli ve daha fazla dürtüsel (impulsif) olma eğilimde olduğu gösterilmektedir (Aksoy & Tozduman Yaralı, 2017; Seven, 2007; Seçer vd., 2009). Bu durum annelerin erkek çocukları ile daha fazla etkileşime girme, onların duygu ve davranışlarına odaklanma eğilimini artırmış olabilir.

Araştırmacılar (Chen vd., 2002) sıcak ve destekleyici ebeveynlik davranışlarının, çocuğun problem davranışlarını kontrol etmesini ve sosyalizasyon sürecinde uygun davranışları öğrenmesini sağladığını bulmuştur.

Çalışmada varılan diğer bir sonuca göre annelerin eğitim seviyesi yükseldikçe ebeveynlikte bilinçli farkındalık düzeyinin arttığı belirlenmiştir. Çeşitli çalışmalarda (Moreira vd., 2018; Polat & Ayaz, 2021; Wu vd., 2019) benzer sonuçlara varılmıştır. Ayrıca taramada eğitim seviyesi ile ebeveyn öz yeterliği arasında yüksek düzeyde ilişki bildiren çalışmalara rastlanmıştır (Coleman & Karraker, 2000; Özdemir, 2019; Öztürk & Giren, 2015). Örneğin Öztürk ve Giren (2015) çalışmasında lise mezunu annelerin ebeveynlik öz yeterlik düzeyinin ilkokul mezunu annelere göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Sonuçta eğitim düzeyinin annenin ebeveynliğe yönelik ilgi ve tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediğine vurgu yapılmıştır. Başka bir çalışmada Dursun ve Bıçakçı (2015) mezuniyeti lisans olan annelerin ilkokul mezunu annelere göre daha üst düzey ebeveynlik öz yeterliğine sahip olduğunu bulmuştur. Eğitim, bireylerin kaynaklara ve bilgiye ulaşma, kendini geliştirme, özeleştiride bulunma, farklı bakış açıları oluşturma, bilinçli olma ve ebeveynliğe ilgi gösterme gibi becerilerini destekleyebilir. Dolayısıyla bu beceriler annelerin çocuğun gelişimi ve davranışlarına yönelik daha çözüm odaklı yaklaşım, yapıcı tutum, empatik davranma ve iletişim becerileri geliştirebilmesine katkı sağlayabilir. Ancak çalışmada cinsiyet ve eğitim düzeyi birlikte ele alındığında ebeveynlikte bilinçli farkındalık düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Literatürde ebeveynlikte bilinçli farkındalık düzeyinin,cinsiyet ve eğitim düzeyi etkileşiminin birlikte ele alındığında nasıl değişkenlik gösterdiğine dair bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte, ebeveynlikte bilinçli farkındalığın çocuk cinsiyeti ve anne eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair sonuçların yer aldığı çalışmalar mevcuttur (Çattık & Aksoy, 2018; McCaffrey vd., 2017; Moreira vd., 2018; Polat & Ayaz, 2021; Polat & Yaman, 2023; Wu vd., 2019).

Analizlere göre bilinçli farkındalıklı ebeveynliğin anda olma ve özyeterlik boyutu çocuğun sosyal becerileri düzeylerinde pozitif yönlü yordayıcı etkiye sahiptir. Çalışmalar anne farkındalığının çocukların sosyal becerilerini ve toplum yanlısı davranışlarını geliştirdiğini göstermektedir (Singh vd., 2010 ; Siu vd., 2016). Örneğin, Siu ve diğerleri (2016), Çinli ebeveynlerin farkındalığının çocukların sosyal davranışlarıyla pozitif ilişkili olduğunu bulmuştur. Çeşitli araştırmalar yüksek ebeveyn öz yeterliğine sahip ebeveynlerin çocuklarının sosyal yeterliklerinin daha üst düzeyde olduğunu ve daha sosyal olduklarını ortaya koymaktadır (Buluş & Samur, 2017; Coleman & Karraker, 2000). Albanesse ve diğerleri (2018) ebeveyn özyeterliğinin hem çocukların hem de ebeveynlerin iyi oluşlarında etkili olduğunu, yetkin olduklarına inanan ebeveynlerin, çocuklarıyla olumlu çocuk gelişimini destekleyecek şekilde (Duncan vd., 2009; Karabacak & Demir, 2017; Vance & Brandon, 2017) etkileşime girdiklerini bildirmektedir. Ayrıca alanyazında özyeterliği üst düzeydeki ebeveynlerin çocuklarının, sosyalleşme sürecinde daha avantajlı olduğu, girişimci, sosyal ve duygusal uyum becerilerinin yüksek olduğu ve diğerleriyle etkili iletişim kurabildikleri ifade edilmektedir (Coleman & Karraker, 2000; Özben & Argun, 2002). Bu yönüyle çocuğun annesinden gördüğü olumlu yaklaşım, yapıcı tutum ve güçlü iletişimin çocuğun sosyal beceri kazanımında destekleyici rol oynadığı söylenebilir.

Farkındalıklı ebeveynlik ülkemizde hâlâ yeni bir kavram sayılır. Kişiliğin temel taşı olan okul öncesi dönemde söz konusu ebeveynlik yaklaşımlarının değeri daha da artmakta olup, bu yönde çocukların ve ailelerinin dâhil olduğu eğitim çalışmalarına ihtiyaç vardır. Bu araştırmada annelerin bilinçli farkındalık düzeylerinin çocukların sosyal becerileri üzerine olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Ancak bu konunun ele alındığı farklı çalışmalarla alan yazınına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Özellikle ebeveynlikte bilinçli farkındalığın çocuk ile anda olma alt boyutu ile ilişkilendirilmiş çalışmaların yapılması faydalı olabilir. Öte yandan çocuk ile ilişki bağlamında yapılan araştırmaların örneklemini daha çok annelerin oluşturduğu

görülmektedir. Babanın da çocuğun sosyal gelişimi üzerinde önemli etkisi (Ogelman & Topaloğlu, 2014) göz önünde bulundurularak bu yönde çalışma tasarımı yapılabilir. Bu çalışmalarda bilinçli farkındalık davranışlarının çocukların dil becerileri, benlik, okula hazır oluş, akademik başarı gibi farklı alanlardaki etkilerinin araştırılması planlanabilir.

Etik Komite Onayı: Bu araştırma için Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nden etik izin alınmıştır (tarih: 01/06/2023 - numara: 08/05).

Hakem Değerlendirmesi: Dış hakem değerlendirmesine tabi tutulmuştur.

Yazar Katkıları: Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması tek yazar tarafından yürütülmüştür.

Çıkar Çatışması: Yazar, bu makalenin araştırma, yazarlık ve yayınlanmasıyla ilgili potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansal Destek: Yazar bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi: Yazar bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.

Teşekkür: Yazarlar, çalışmaya katılan ve destek veren tüm çocuklara, ailelerine ve öğretmenlerine teşekkür eder.

Kaynakça

Aksoy, A., & Tozduman Yaralı, K. (2017). Examining children's self-regulation skills and play skills according to gender. *Trakya University Faculty of Education Journal*, *7* (2), 442-455.

Albanese, A. M., Russo, G. R., & Geller, P. A. (2019). The role of parental self-efficacy in parent and child well-being: A systematic review of associated outcomes. *Child: Care, Health and Development*, *45*(3), 333-363.

Alisinanoğlu, F., & Özbey, S. (2011). *Examples of social skills and problem behavior training programs in preschool.* Morpa.

Atalay, Z. (2020). *Mindfulness bilinçli farkındalık* (8.Basım). İnkılap Publication.

Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). An examination of social skill levels of preschool children according to some demographic characteristics. *International Journal of Education, Science and Technology, 6(*2), 157-173.

Balat, G. U., Sezer T., & Tunçeli, H. İ. (2014). Examining the self-efficacy and anger levels of mothers of children attending preschool education institutions. *Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education Journal, 29*, 47-63.

Bluth, K., & Wahler, R.G. (2011). Does effort matter in mindful parenting?. *Mindfulness*, *2,* 175–178.

Buhs, E., Ludd, G. W., & Herald, S. L. (2006). Peer exclusion and victimization: processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement?. *Journal of Educational Psychology, 98* (1), 1-13.

Buluş, M., & Samur, A. Ö. (2017). The role of parental self-esteem, basic needs, and self-efficacy in predicting social-emotional adjustment of five- to six-year-old children. *Pamukkale University Faculty of Education Journal*. *41*(41), 105-119.

Chen, X., Chen, H., Wang, L., & Liu, M. (2002). Noncompliance and child-rearing attitudes as predictors of aggressive behaviour: A longitudinal study in Chinese children. *International Journal of Behavioral Development*, *26*(3), 225-233.

Chen, X., Chang, L., He, Y., & Liu, H. (2005). The peer group as a context: moderating effects on relations between maternal parenting and social and school adjustment in Chinese children. *Child Development, 2*(76), 417-434.

Cirhinlioğlu, F. G. (2015). *Child development and mental health: preschool period.* Nobel Akademik.

Coatsworth, J. D., Duncan, L. G., Greenberg, M. T., & Nix, R. L. (2010). Changing parent's mindfulness, child management skills and relationship quality with their youth: Results from a randomized pilot intervention trial. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 203-217. https://doi.org/10.1007/s10826-009-9304-8

Coatsworth, J. D., Duncan, L. G., Nix, R. L., Greenberg, M. T., Gayles, J. G., Bamberger, K. T., & Demi, M. A. (2015). Integrating mindfulness with parent training: Effects of the mindfulness-enhanced strengthening families program. *Developmental Psychology, 51*(1), 26-35. https://doi.org/10.1037/a0038212

Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2000). Parenting self-efficacy among mothers of school-age children: Conceptualization, measurement, and correlates. *Family Relations*, *49*(1), 13-24.

Corthorn, C., & Milicic, N. (2016). Mindfulness and parenting: a correlational study of non-meditating mothers of preschool children. *Journal of Child and Family Studies, 25*(5), 1672-1683. https://doi.org/10.1007/s10826-015-0319-z

Çattık, M., & Aksoy, V. (2018). Examining the relationship between social support, self-efficacy, and life satisfaction levels of parents of children with developmental disabilities. *Education and Science*, *43*(195), 65-77. http://dx.doi.org/10.15390/EB.2018.7246

DeRosier, M. E., & Lloyd, S. W. (2011). The impact of children's social adjustment on academic outcomes. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties, 27*(1-2), 25-47.

Duncan, L. G., Coatsworth, J. D., & Greenberg, M. T. (2009). A model of mindful parenting: Implications for parent-child relationships and prevention research. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 12, 255-270. https://doi.org/10.1007/s10567-009-0046-3

Dursun, Ş., & Bıçakçı, M. (2015). Investigation of self-efficacy in motherhood skills of mothers with babies aged one to three years. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal. 1, Suppl 2.*

Eke, K. (2018). *Development of a 4-6 year old social behavior scale and examination of the relationship between children's social behavior and parental attitudes.* (Unpublished master's thesis, Gazi University, Institute of Educational Sciences). YÖK National Thesis Center.

Elibol Gültekin, S. (2008). *Evaluation of social skills of 5-year-old children in terms of some variables.* (Unpublished master's thesis, Ankara University). YÖK National Thesis Center.

Elliott, S. N., Gresham, F. M., Frank, J. L., & Beddow, P. A. (2008). Intervention validity of social behavior rating scales: Features of assessments that link results to treatment plans. *Assessment for Effective Intervention, 34*(1), 15-24.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th edition). McGraw-Hill.

Genç, S. Z., & Uslu, E. M. (2022). Examining the relationship between students' social skill levels and parenting attitudes of families. *Gaziantep University Journal of Educational Sciences, 6* (Special Issue), 111-135.

Gördesli, M. A., Arslan, R., Çekici, F., Sünbül, Z. A. & Malkoç, A. (2018). The psychometric properties of Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ) in Turkish sample. *European Journal of Education Studies*, 5, 175-188.

Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990). *Social skills rating system. Circle Pines,* MN.

Izzo, C., Weiss, L., Shanahan, T., & Rodriguez-Brown, F. (2000). Parental self-efficacy and social support as predictors of parenting practices and children's socioemotional adjustment in Mexican immigrant families. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, *20*(1-2), 197-213.

Kamaraj, I. (2004). *Adaptation of the social skills rating scale into Turkish and the effect of an educational drama program on five-year-old children's acquisition of assertiveness social skill.* (Unpublished doctoral dissertation, Marmara University). YÖK National Thesis Center.

Karabacak, A., & Demir, M. (2017). Examining the relationships among autonomy, attachment styles, mindfulness, and emotion regulation. *Bayburt Faculty of Education Journal, 12*(23), 271-291.

Kline, R. B. (2023). *Principles and practices of structural equation modeling.* The Guilford Press.

Kudo, F. T., Longhofer, J. L., & Floersch, J. E. (2012). On the origins of early leadership: The role of authoritative parenting practices and mastery orientation. *Leadership, 8*(4) 345–375.

Levent, F. (2012). *Raising your child to be a leader is in your hands.* http://m.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/kursunkalem/549748.aspx

Lindon, J. (2011). *Too safe for their own good* (Second Edition). NCB.

McCaffrey, S., Reitman, D., & Black, R. (2017). Mindfulness in parenting questionnaire (MIPQ): Development and validation of a measure of mindful parenting. *Mindfulness, 8*,232–246.

Merrell, K. W. (1996). Social-emotional assessment in early childhood: The Preschool and Kindergarten Behavior Scales. *Journal of Early Intervention*, *20*(2), 132-145.

Moreira, H., Gouveia, M. J., & Canavarro, M. C. (2018). Is mindful parenting associated with adolescents' well-being in early and middle/late adolescence? The mediating role of adolescents' attachment representations, self-compassion and mindfulness. *Journal of Youth and Adolescence, 47*(8), 1771-1788.

Mouton, B., & Roskam, I. (2015). Confident mothers, easier children: A quasi-experimental manipulation of mothers' self-efficacy. *Journal of Child and Family Studies*, *24*(8), 2485-2495.

Murphy, S. E., & Johnson, S. K. (2011). The benefits of a long-lens approach to leader development: Understanding the seeds of leadership. *The Leadership Quarterly, 22(*3), 459–470.

Nissen, H., & Hawkins, C. J. (2010). Promoting emotional competence in the preschool classroom. *Childhood Education*, *86* (4), 255-259.

O'Brennan, L. M., Bradshaw, C. P., & Sawyer, A. L. (2009). Examining developmental differences in the social-emotional problems among frequent bullies, victims, and bully/victims. *Psychology in the Schools, 46(*2), 100-115.

Ogelman, H. G., & Topaloğlu, Z.Ç. (2014). Examining the relationships between social competence, aggression, and anxiety levels of 4-5 year old children and their parents' perception of parental self-efficacy. *Abant İzzet Baysal University Journal of Education*. *14*(1), 241- 271.

Oliver, P. H., Gottfried, A. W., Guerin, D. W., Gottfried, A. E., Reichard, R. J., & Riggio, R. E. (2011). Adolescent family environmental antecedents to transformational leadership potential: A longitudinal meditational analysis. *The Leadership Quarterly, 22*(3), 535-544.

Orue, I., Calvete, E., González, L. F., Odriozola, J. G., Colomer, E. R., & Cortázar, N. (2020). A Spanish adaptation of the mindfulness in parenting questionnaire. *Psicothema, 32*(1), 130-137.

Önalan, F. A. (2006). Social competence, social skills, and creative drama. *Creative Drama Journal, 1*(1), 39-58.

Özben, Ş., & Argun, Y. (2002). Examining variables related to the child-rearing attitudes of parents of preschool children. *Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education Journal, 14*, 18-28.

Özçelik, F. N. P. (2020). Examining the relationship between the social skill development levels of children aged 6-10 and parental attitudes. *Ulakbilge Social Sciences Journal, 8*(46), 365-379.

Özdemir, G. (2019). *The relationship between the stimulating home environment provided by mothers for their 3-6-year-old children and the level of parental self-efficacy.*

(Unpublished master's thesis, Hacettepe University Institute of Health Sciences). YÖK National Thesis Center.

Özkubat S., & Elibol F. (2018). Examining parental self-efficacy in terms of various variables. *Paper presented at the International Congress on Political, Economic and Social Studies. Venice,* Italy. http://www.registericpess.org/index.php/ICPESS/article/view/1417.

Öztürk, M., & Giren, S. (2015). Examining mothers' perceptions of parenting and their children's problem behaviors in terms of various variables. *Erzincan University Faculty of Education Journal, 17* (2), 477-503.

Özyurek, A. (2015). Examining the relationship between preschool children's social skill levels and maternal attitudes. *National Education Journal, 45*(206), 106-120.

Polat, Ö., & Ayaz, C. Ö. (2021). Parents' conscious awareness levels as a predictor of preschool children's leadership skills. *International Karamanoğlu Mehmetbey Journal of Educational Research. 3*(2), 113-128. http://dx.doi.org/10.47770/ukmead.982016

Polat, B. N., & Yaman, N. (2023). Examining the relationship between mothers' parental mindfulness, psychological resilience, and children's social competence. *Humanistic Perspective, 5*(3), 1119-1147.

Sarı, E. (2007). *Examining the effects of mothers' child-rearing attitudes on the social adaptation and skills of 5-6 year-old children attending kindergarten.* (Unpublished Master's Thesis, Gazi University). YÖK National Thesis Center.

Scharf, M., & Mayseless, O. (2009). Socioemotional characteristics of elementary school children identified as exhibiting social leadership qualities. *The Journal of Genetic Psychology, 170*(1), 73-96.

Seçer, Z., Sarı, H., Çeliköz, N. & Üre, Ö. (2009). Investigation of cognitive styles of preschool children in terms of some variables. *Selçuk University Journal of Social Sciences Institute, 21,* 407-419.

Sethi, S., & Sharma, H. (2018). Mindfulness in parenting. *Journal of Indian Association for Child and Adolescent Mental Health, 14*(2), 93-104.

Seven, S. (2007). The effects of family factors on social behavior problems of six-year-old children. *Educational Administration: Theory and Practice, 51*(51), 477-499.

Singh, N., Lancioni, G. E., Winton, A. S., Singh, J., Singh, A. N., Adkins, A. D., & Wahler, R. G. (2010). Training in mindful care giving transfers to parent–child interactions. *Journal of Child and Family Studies, 19*, 167–174.

Siu, A. F., Ma, Y., & Chui, F. W. (2016). Maternal mindfulness and child social behavior: The mediating role of the mother-child relationship*. Mindfulness,* 7(3), 577-583. https://doi.org/10.1007/s12671-016-0491-2

Stanley, M. (2009). *Child and skill*. Ekinoks.

Swindells, D., & Stagnitti, K. (2006). Pretend play and parents' view of social competence: the construct validity of the child-initiated pretend play assessment. *Australian Occupational Terapy Journal,* 53, 314-324.

Tabachnick, B., & Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Longman.

Tulpar, L. B., Aktan, Z. D., & Yardımcı, E. (2020). Investigation of attachment styles and emotion regulation skills of children aged 4–6. *Journal of Development and Psychology, 1*(2), 57-73.

Vance, A. J., & Brandon, D. H. (2017). Delineating among parenting confidence, parenting self-efficacy, and competence. *Advances in Nursing Science*, *40*(4), E18-E37.

Wong, K., Hicks, L., Seuntjens, T. G., Trentacosta, C. J., Hendriksen, T. H. G., Zeelenberg, M., & van den Heuvel, M. I. (2019). The role of mindful parenting in individual and social decision-making in children. *Frontiers in Psychology, 10*(550), 1-10.

Wu, L., Buchanan, H., Zhao, Y., Wang, P., Zhan, Z., Zhao, B., & Fan, B. (2019). Translation and validation of a Chinese version of the Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ). *Frontiers in Psychology*, *10* (1847), 1-13.

Yaşar Ekici, F. (2015). Investigation of the relationship between social skills of children attending preschool education and family characteristics. Black Sea Journal of Social Sciences, 7(02), 9.

Yavuzer, H. (2010). *Parents and children*. Remzi Kitabevi.

Analysis of Mothers' Conscious Awareness Behaviors and Preschool Children's Social Skills

***Belgin LİMAN*, Niğde Ömer Halisdemir University, ORCID ID:0000-0003-4965-2379**

Highlights

- In the study, mothers' mindfulness levels influenced their children's social skills.
- Being in the moment and parental self-efficacy levels predicted children's social skills.
- Being in the moment and self-efficacy differed according to gender and the mother's education level.

Abstract

The conscious awareness parenting approach is related to listening to the child carefully and willingly in all interactions with the child, accepting him/her without judgment, evaluating situations by focusing on the moment, minimizing emotional and momentary negative reactions, and exhibiting appropriate behavior. Therefore, maternal conscious awareness plays an important role in the development of children's social skills. In the study, the conscious awareness levels of mothers and the social skills of preschool children were examined. The study was designed as a relational descriptive method. The study group consisted of mothers of 211 children between the ages of 5-6 studying in preschool institutions selected by a random sampling method. Data were collected with a personal information form, the Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ) and the Social Skills Assessment Scale-Parent Form. The Statistical Package for Social Science (SPSS) 26 data analysis program was used in the analysis of the data. It was determined that the study group showed a normal distribution. Pearson correlation coefficient, multivariate variance analysis MANOVA and multivariate regression analysis were used in the analysis of the data. As a result of the analysis, it was determined that the sub-dimensions of mindfulness in parenting, being in the moment and parental self-efficacy, differed significantly according to the gender of the child and the educational status of the mother. In addition, in the multivariate regression analysis, it was seen that the levels of being in the moment and parental self-efficacy of mothers were significant predictors of children's social skills.

Keywords: Early childhood, Mindfulness in parenting, Social skills

İnönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 26, No 3, 2025
pp. 2101-2128
DOI
10.17679/inuefd.1591658

Article Type
Research Article

Received
26.11.2024

Accepted
08.07.2025

Suggested Citation

Liman, B. (2025). Analysis of Mothers' Conscious Awareness Behaviors and Preschool Children's Social Skills. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, *26*(3), 2101-2128. DOI: 10.17679/inuefd.1591658

1. Introduction

Traditional parenting is an approach that focuses on controlling and modifying the child's behaviour, while disregarding developmental characteristics and needs (Sethi & Sharma, 2018). According to Coatsworth et al. (2010), mindful parenting transforms traditional parenting approaches into a state of mindfulness, present-focused attention, low reactivity, and a non-judgmental attitude. Mindfulness is the state of being present (present-focused attention), being aware of one's child's emotions and developmental needs, responding less reactively to undesirable behaviours, showing acceptance, sensitivity and engaging in interaction with the child (Duncan et al., 2009). Being present with the child in the moment involves adopting a non-reactive and non-judgmental attitude toward one's own internal experiences as well as the child's behaviours and expressions (Coatsworth et al., 2015). Mindful parents are more aware of the present moment during interactions with their children, thereby paying greater attention to their children's behaviours and to their own cognitive and emotional responses to these behaviours. They reflect on their own thoughts, feelings, and behaviours regarding their children's needs and demonstrate compassionate, accepting, and empathetic attitudes (Coatsworth et al., 2010; Orue et al., 2020). Therefore, mindfulness creates a healthy foundation in child-parent communication and, with its positive aspects such as self-efficacy, low anxiety, sensitivity to children's needs, and expectations aligned with their abilities, it reduces negative disciplinary approaches (Duncan et al., 2009; Siu et al., 2016). For example, Siu et al. (2016) demonstrated that maternal mindfulness is positively associated with positive social behaviour, parental involvement, and parenting confidence, and negatively associated with parental frustration and harsh disciplinary practices. Mindfulness is related to the preschool period as it is associated with children's frustrations, anger, and autonomy. During this period, conflicts may arise because children are expected to develop skills such as following rules, waiting their turn, sharing, and taking on roles (Eke, 2018). In this context, increased mindfulness facilitates exhibiting lower reactivity and a less judgmental attitude (Corthorn & Milicic, 2016). Moreover, parents who are aware of and accept their children's emotions and needs tend to derive greater satisfaction from their relationships with them (Duncan et al., 2009).

In addition to transmitting values to children, the family is an important factor in a child's socialization. Children develop patterns of human relationships, attitudes, and behaviours by observing their family. A child who observes positive relationships within the family will strive to establish positive relationships with their environment as well (Yavuzer, 2010). Because parents'mindfulness behaviours positively reflect on the family environment (Atalay, 2020). Consequently, the social and emotional skills of these parents' children are at a high level (Bluth & Wahler, 2011; Izzo et al., 2000). Social skills are the fundamental abilities necessary for an individual to establish and maintain healthy social relationships with others (Stanley, 2009). Social skills are the ability of an individual to behave appropriately within the social environment they are part of (Önalan, 2006; Kamaraj, 2004; Sarı, 2007). Merrell (1996) classifies social skills as social interaction, social cooperation, and social independence; Gresham and Elliott (1990) categorize them as self-control, cooperation, responsibility, and assertiveness. Swindells and Stagnitti (2006) define social skills as the successful reflection of thoughts and social functions into cognitive processes or behaviours. In this context, social skills serve as facilitators in life and act as enhancers in social relationships. Behaviours such as initiating processes in fulfilling an important social role, making friends, joining a group, and playing together are encompassed within social skills (Elliott et al., 2008; Lindon, 2011). The literature mentions many factors that influence the acquisition of social skills in children. Factors such as the child's gender, age, parental variables, and family type can affect social skills (Atmaca et al., 2020; Cirhinlioğlu, 2015; Özyürek, 2015; Yaşar Ekici, 2015). A variety of factors can be listed as influencing the acquisition of social skills in children. However, regardless of which factor is effective, children who do not acquire social skills in early stages

are more likely to experience social, emotional, cognitive, and academic difficulties and exhibit adjustment problems in later stages (Alisinanoğlu & Özbey, 2011; Buhs et al., 2006; DeRosier & Lloyd, 2011; Elibol Gültekin, 2008; O'Brennan et al., 2009; Nissen & Hawkins, 2010).

In our century, children are expected to be entrepreneurial, self-confident, and capable of collaboration (Levent, 2012), and these children can only be raised by parents who possess positive attitudes (Oliver et al., 2011; Scharf & Mayseless, 2009), support autonomy (Kudo et al., 2012; Orue et al., 2020), and engage in interaction with their children (Chen et al., 2005; Duncan et al., 2009; Shin et al., 2004). According to Wong et al. (2019), children's development of skills relevant to the current century is proportional to their parents' levels of mindful parenting. Based on this, while examining the effects of maternal mindfulness on the child, it is also considered important to take into account the child's social skill development throughout the process. Although there is abundant literature on familial antecedents of child development such as parent-child interaction and parenting styles (Genç & Uslu, 2022; Özçelik, 2020; Tulpar et al., 2020), studies investigating the effects of maternal mindful parenting behaviours on the child's social skill development are limited. The study is considered important and is expected to contribute to future research in the field. Therefore, the purpose of the study is to determine whether mothers' levels of mindful parenting vary according to the child's gender and the mother's educational level, and whether it has a predictive effect on social skills.

The sub-problems of the study are as follows:

1. Do mothers' mindful parenting differ according to the child's gender?
2. Do mothers' mindful parenting differ according to the mother's educational level?
3. When a child's gender and a mother's educational level are examined together, do mothers' levels of mindful parenting differ?
4. Do mothers' levels of mindful parenting significantly predict children's social skills?

2. Method

2. 1. Research Design

This study employed a correlational descriptive method to investigate the relationship between mindfulness and children's social skills. Correlational research investigates the existence of a relationship between two variables without addressing the aspects that influence or manipulate the variables. The study is descriptive because it describes the existing relationship between the variables being tested (Fraenkel et al., 2012).

2. 2. Study Group

The study group consisted of 211 children aged 5-6 attending preschools affiliated with the Ministry of National Education in a provincial center in the Central Anatolia Region, and their mothers. According to gender distribution, 118 (55%) of the children were girls and 93 (45%) were boys. Thirty-eight (18%) of the mothers had completed primary or secondary school, 56 (26%) had completed high school, 29 (13%) had an associate's degree, and 88 (41%) had a bachelor's degree or higher. The majority of the mothers were from middle-class socioeconomic status. The majority of the participating mothers were from nuclear families.

2.3. Data Collection Tool

The study used a Personal Information Form, the Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ), and the Social Skills Assessment Scale (Parent Form).

2.3.1. Personal Information Form

This form, created for the participants, was used to determine the child's gender, the mother's education level, economic status, and family type.

2.3.2. Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ)

MIPQ, developed by McCaffrey et al. (2017), was used to assess parents' mindfulness levels. Mothers responded to 28 items on a four-point rating scale: 4 = almost always, 3 = often, 2 = sometimes, and 1 = rarely. The Turkish translation and the validity-reliability study of the MIPQ were conducted by Gördesli et al. (2018). The linguistic equivalence of the scale was examined and found to be equivalent. The scale consists of two subfactors: "being present with the child" and "parental self-efficacy." There are no reverse-scored items. The scale can be scored as a whole, with the lowest possible score being 24 and the highest 96. Higher scores indicate greater parental mindfulness (Gördesli et al., 2018). In the reliability analysis, the internal consistency coefficients were calculated as. 83 for self-efficacy, .73 for being present with the child, and. 87 for the entire scale. In this study, the Cronbach's alpha value for the scale was calculated as .73.

2.3.4. Social Skills Assessment Scale (Parent Form)

Developed by Aksoy (2014), it was adapted from the Social Skills Assessment Scale (Teacher Form) (Aksoy & Baran, 2020). It consists of 5 factors (adaptation, communication, self-control, assertiveness, and prosocial behaviors) and a total of 44 items. Assessment is conducted using a 5-point Likert scale (always, often, sometimes, rarely, never). Cronbach's alpha coefficients for the Social Skills Assessment Scale (Parent Form) were calculated as .82 for the adaptation dimension, .79 for the communication dimension, .75 for the prosocial behavior dimension, .73 for the self-control dimension, .74 for the assertiveness dimension, and .89 for all. For this study, Cronbach’s Alpha values for the total scale were found to be .91.

2.4. Data Collection

Necessary legal permissions and official research approval were obtained from the University Ethics Committee (dated 01/06/2023 with approval number 08/05) to collect research data. Subsequently, 10 preschool education institutions were selected using a random sampling method. After informing the administrators and teachers of the selected pre-school education institutions about the study, the measurement tools were distributed to mothers who volunteered to participate in the study. The Mindfulness in Parenting Questionnaire, and the Social Skills Assessment Scale were completed by mothers. After distributing a total of 250 data collection instruments, 211 responses were obtained. Surveys that were incorrectly or incompletely filled out were excluded from the study.

2.5. Data Analysis

Before analysing the data in the study, the assumptions of normality, outlier analysis, homogeneity of variances, and equality of covariance matrices were tested. The SPSS 26 software was used for data analysis. Since the skewness and kurtosis values ranged between -1.5 and +1.5 (Tabachnick & Fidell, 2015), it was determined that the data did not show excessive deviation from a normal distribution (Table 1). Mahalanobis distances were calculated to identify the outliers (Kline, 2023; Tabachnick & Fidell, 2015). Four identified outliers were removed from the data set. The homogeneity of variances was supported by the non-significant

3. Findings

In this section, the correlation statistics among variables, the results of the MANOVA analysis and the multivariate regression analysis are presented.

Table 1 presents the correlation and descriptive analysis results for the study variables.

Table 1.

Correlation and Descriptive Analyses of Variables

	Being in the Moment	Parental Self-efficacy	Social Skills	$\bar{X}$	*SD*	Skewness	Kurtosis
Being in the Moment	1			36.346	.277	-.304	-.485
Parental Self-efficacy	.588***	1		41.014	.387	-.449	.819
Social Skills Assessment Scale	.335***	.301***	1	174.232	1.312	-.705	1.441

As shown in Table 1, being in the moment (r=0.335, p<0.001) and the parental self-efficacy dimension (r=0.301, p<0.001) are significantly positively correlated with the social skills assessment scale.

Table 2 presents the means and standard deviations of mothers' mindful parenting (being in the moment and parental self-efficacy) scores according to the preschool children's gender and mothers' educational levels.

Table 2.

Mean and Standard Deviation Values of Mindful Parenting Scores According to Children's Gender and Mothers' Educational Status

Variables		Mother's Educational Level	*n*	$\bar{X}$	*Sd*	*Tukey*
Being in the Moment	Girl	Elementary-Middle (1)	19	33.315	3.464	
		High School (2)	34	36.176	4.115	
		Associate Degree (3)	15	35.200	4.109	
		University and Above(4)	50	36.820	3.858	
		Total	118	35.864	4.050	
	Boy	Elementary-Middle (1)	19	34.736	4.080	
		High School(2)	22	37.090	4.139	
		Associate Degree (3)	14	38.000	2.449	
		University and Above (4)	38	37.605	3.935	
		Total	93	36.957	3.950	
	Total	Elementary-Middle (1)	38	34.026	3.802	
		High School (2)	56	36.535	4.111	
		Associate Degree (3)	29	36.551	3.640	
		University and Above (4)	88	37.159	3.888	1-2, 1-3
		Total	211	36.346	4.034	1-4
Parental Self-efficacy	Girl	Elementary-Middle (1)	19	37.052	7.412	
		High School (2)	34	41.000	6.564	
		Associate Degree (3)	15	41.333	5.380	
		University and Above (4)	50	40.420	4.712	
		Total	118	40.161	5.945	

Boy	Elementary-Middle (1)	19	40.105	4.569	
	High School(2)	22	43.227	5.911	
	Associate Degree (3)	14	43.785	4.610	
	University and Above (4)	38	41.815	4.666	
	Total	93	42.096	5.041	
Total	Elementary-Middle (1)	38	38.578	6.267	
	High School (2)	56	41.875	6.356	
	Associate Degree (3)	29	42.517	5.089	
	University and Above (4)	88	41.022	4.717	1-2, 1-3
	Total	211	41.014	5.635	

An examination of Table 2 reveals that mothers' mindful parenting scores differ according to their educational level. Mothers with a bachelor's degree or higher have higher mindfulness scores ($\bar{X}$=37.159) compared to mothers with elementary-middle school ($\bar{X}$=34.026), high school ($\bar{X}$=36.535), and associate degree ($\bar{X}$=36.551) education levels. Similarly, mothers with an associate degree have higher parental self-efficacy scores ($\bar{X}$=42.517) compared to mothers with a high school diploma ($\bar{X}$=41.875), and mothers with a high school diploma have higher scores than those with education ($\bar{X}$=38.578). On the other hand, mothers of boys scored higher in being in the moment ($\bar{X}$=40.161) and parental self-efficacy ($\bar{X}$=42.096) compared to mothers of girls, whose being in the moment ($\bar{X}$=35.864) and parental self-efficacy ($\bar{X}$=36.957) scores were lower.

Table 3 presents the MANOVA analysis results examining whether mothers' mindful parenting (being in the moment and parental self-efficacy) scores differ according to preschool children's gender, mothers' educational level, and the interaction of gender and educational level.

Table 3.

MANOVA Results for Mindful Parenting Scores According to Gender and Mother's Educational Status

	Dependent variables	*F*	*Wilk's*	*Eta-Kare (η2)*
Gender	Being in the Moment	6.397*	.958*	.042
	Parental Self-efficacy	7.611**		
Mother Educational Level	Being in the Moment	6.103***	.889***	.057
	Parental Self-efficacy	3.975**		
Gender X Mother Educational Level	Being in the Moment	.528	.988	.006
	Parental Self-efficacy	.226		

**p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001*

An examination of the analysis results (Table 3) reveals a significant difference in the sub-dimensions of being in the moment and parental self-efficacy based on gender (λ=0.958, $p<0.05$, η^2 =0.042). Similarly, a significant difference was found in the sub-dimensions of being in the moment and parental self-efficacy according to mothers' educational level (λ=0.889, $p<0.001$, η^2=0.057). However, the interaction between gender and mothers' educational level did not yield a significant difference in the sub-dimensions of being in the moment and parental self-efficacy (λ=0.988, $p> 0.05$, $\eta^2 = 0.006$).

Table 4 presents the results of the multiple regression analysis examining the predictive effect of mothers' mindful parenting levels on children's social skills.

Table 4.

Multiple Regression Analysis Results on the Prediction of Pre-school Children's Social Skills by Mothers' Mindful Parenting Levels

		B	H_B	*β*	*t*
Social Skills Assessment Scale	Constant	116.742	11.267		10.362
	Being in the Moment	1.582	.308	.335	5.134***
	R=.335	R^2=.112	$F_{(1,210)}$=26.357		
	Constant	110.728	11.587		9.556
	Being in the Moment	1.138	.378	.241	3.008**
	Parental Self-efficacy	.540	.271	.159	1.993*
	R=.359	R^2=.129	$F_{(1,210)}$=15.351		

**p<.05, **p<.01*

An examination of Table 4 shows that being in the moment is a significant predictor of social skills ($p<0.05$), explaining 11% of the variance ($R=0.335$, $R^2=0.112$). In the second step, parental self-efficacy was added to the model, increasing the explained variance in social skills scores to 13% ($R=0.359$, $R^2=0.129$). According to Cohen (1988), an R^2 value $.02\leq R^2<.13$ indicates a small effect, $.13\leq R^2<.26$ a medium effect, and $.26\leq R^2$ a large effect. Based on this, it can be stated that mothers' levels of mindful parenting have a moderate effect on children's social skills.

4. Discussion, Conclusion and Recommendations

The study aimed to examine the relationship between mothers' levels of mindful parenting and the social skills of preschool children. Within the scope of the research, first, the results regarding whether mothers' levels of mindful parenting differ according to gender and educational level were presented. Subsequently, findings related to the predictive power of mothers' mindful parenting levels on children's social skills were discussed in relation to existing literature.

Within the scope of the study, it was found that mothers' mindful parenting levels differed significantly according to the child's gender, with mothers of boys exhibiting higher levels of mindfulness. Polat and Yaman (2023), reached similar results in their study with a sample of mothers. In contrast to this finding, the study conducted by McCaffrey et al. (2017) reported that mindful parenting did not differ significantly according to the child's gender. Additionally, various studies have found that parental self-efficacy, a sub factor of mindful parenting, does not significantly differ according to the child's gender (Balat et al., 2014; Moutan & Roskom, 2015; Özkubat & Elibol, 2018). The literature indicates that male groups tend to be more active, restless, and impulsive compared to females (Aksoy & Tozduman Yaralı, 2017; Seven, 2007; Seçer et al., 2009). This situation may have increased mothers' tendency to engage more with their sons and to focus on their emotions and behaviours. Researchers (Chen et al., 2002) found that warm and supportive parenting behaviours help children regulate problem behaviours and learn appropriate behaviours during the socialization process.

Another finding of the study indicated that as mothers' education levels increase, their levels of mindful parenting also increase. Similar results have been reported in various studies (Moreira et al., 2018; Polat & Ayaz, 2021; Wu et al., 2019). Additionally, the literature review

revealed studies reporting a strong relationship between education level and parental self-efficacy (Coleman & Karraker, 2000; Özdemir, 2019; Öztürk & Giren, 2015). For example, Öztürk and Giren (2015) found that mothers with a high school diploma had higher levels of parental self-efficacy compared to mothers with only a primary school education. As a result, it has been emphasized that the mother's educational level significantly affects her interest in and attitudes toward parenting. In another study, Dursun and Bıçakçı (2015) found that mothers with a bachelor's degree exhibited higher levels of parental self-efficacy compared to mothers with only a primary school education. Education can support individuals' skills in accessing resources and information, self-improvement, self-reflection, developing different perspectives, being mindful, and showing interest in parenting. Therefore, these skills may contribute to mothers developing a more solution-focused approach toward their child's development and behaviour, as well as fostering constructive attitudes, empathetic behaviours, and communication skills. However, the study found no significant difference in mindful parenting levels when gender and education level were examined together. Although no studies have been found in the literature examining how the interaction of gender and education level affects levels of mindful parenting, there are studies reporting results on whether mindful parenting differs according to child gender and maternal education level (Çattık & Aksoy, 2018; McCaffrey et al., 2017; Moreira et al., 2018; Polat & Ayaz, 2021; Polat & Yaman, 2023; Wu et al., 2019).

According to the analyses, being in the moment and the self-efficacy dimensions of mindful parenting have a positive predictive effect on children's levels of social skills. Studies show that maternal mindfulness enhances children's social skills and prosocial behaviours (Singh et al., 2010; Siu et al., 2016). For example, Siu et al. (2016) found that Chinese parents' mindfulness was positively associated with their children's social behaviours. Various studies have demonstrated that parents with high parental self-efficacy have children with higher social competence and greater sociability (Buluş & Samur, 2017; Coleman & Karraker, 2000). Albanesse et al. (2018) reported that parental self-efficacy influences the well-being of both children and parents, and that parents who believe in their competence engage in interactions that support positive child development (Duncan et al., 2009; Karabacak & Demir, 2017; Vance & Brandon, 2017). Additionally, the literature indicates that children of parents with high self-efficacy are more advantaged in the socialization process, exhibiting higher levels of initiative, social and emotional adjustment skills, and effective communication with others (Coleman & Karraker, 2000; Özben & Argun, 2002). In this respect, it can be said that the positive approach, constructive attitude, and strong communication that a child observes from the mother play a supportive role in the development of the child's social skills.

Mindful parenting is still considered a relatively new concept in our country. Its value becomes even higher during the pre-school period, which forms the foundation of personality development. Therefore, there is a need for educational programs involving both children and their families in this regard. This study determined that mothers' levels of mindful awareness have a positive effect on their children's social skills. However, it is believed that the literature could be further enriched through additional studies addressing this topic. In particular, conducting studies that focus on the association between mindful parenting and the sub-dimension of being present with the child may prove beneficial. On the other hand, it is observed that the samples of studies conducted in the context of parent-child relationships predominantly consist of mothers. Considering that fathers also have a significant impact on the child's social development (Ogelman & Topaloğlu, 2014), studies can be designed in this direction. In such studies, it would be beneficial to investigate the effects of mindful awareness behaviours on children's language skills, self-concept, school readiness, academic achievement, and other developmental areas.

Ethics Committee Approval: Ethical permission was obtained from Niğde Ömer Halisdemir University (date: 01/06/2023-number no:08/05) for this research.

Peer-review: Externally peer-review.

Author Contributions: The research, authorship, and publication of this article were conducted by a single author.

Conflict of Interest: The author declare no potential conflicts of interest related to the research, authorship and publication of this article.

Financial Disclosure: The author has received no financial support for the research, authorship and publication of this article.

Notice of Use of Artificial Intelligence: The author did not utilise any artificial intelligence tool(s) for the research, authorship and publication of this article.

Acknowledgements: The authors would like to thank to all the children, their families, and their teachers for their participation and support in the study.

References

Aksoy, A., & Tozduman Yaralı, K. (2017). Examining children's self-regulation skills and play skills according to gender. *Trakya University Faculty of Education Journal*, *7* (2), 442-455.

Albanese, A. M., Russo, G. R., & Geller, P. A. (2019). The role of parental self-efficacy in parent and child well-being: A systematic review of associated outcomes. *Child: Care, Health and Development*, *45*(3), 333-363.

Alisinanoğlu, F., & Özbey, S. (2011). *Examples of social skills and problem behavior training programs in preschool.* Morpa.

Atalay, Z. (2020). *Mindfulness bilinçli farkındalık* (8.Basım). İnkılap Publication.

Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). An examination of social skill levels of preschool children according to some demographic characteristics. *International Journal of Education, Science and Technology, 6(*2), 157-173.

Balat, G. U., Sezer T., & Tunçeli, H. İ. (2014). Examining the self-efficacy and anger levels of mothers of children attending preschool education institutions. *Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education Journal, 29*, 47-63.

Bluth, K., & Wahler, R.G. (2011). Does effort matter in mindful parenting?. *Mindfulness*, *2,* 175–178.

Buhs, E., Ludd, G. W., & Herald, S. L. (2006). Peer exclusion and victimization: processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement?. *Journal of Educational Psychology, 98* (1), 1-13.

Buluş, M., & Samur, A. Ö. (2017). The role of parental self-esteem, basic needs, and self-efficacy in predicting social-emotional adjustment of five- to six-year-old children. *Pamukkale University Faculty of Education Journal*. *41*(41), 105-119.

Chen, X., Chen, H., Wang, L., & Liu, M. (2002). Noncompliance and child-rearing attitudes as predictors of aggressive behaviour: A longitudinal study in Chinese children. *International Journal of Behavioral Development*, *26*(3), 225-233.

Chen, X., Chang, L., He, Y., & Liu, H. (2005). The peer group as a context: moderating effects on relations between maternal parenting and social and school adjustment in Chinese children. *Child Development, 2*(76), 417-434.

Cirhinlioğlu, F. G. (2015). *Child development and mental health: preschool period.* Nobel Akademik.

Coatsworth, J. D., Duncan, L. G., Greenberg, M. T., & Nix, R. L. (2010). Changing parent's mindfulness, child management skills and relationship quality with their youth: Results from a randomized pilot intervention trial. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 203-217. https://doi.org/10.1007/s10826-009-9304-8

Coatsworth, J. D., Duncan, L. G., Nix, R. L., Greenberg, M. T., Gayles, J. G., Bamberger, K. T., & Demi, M. A. (2015). Integrating mindfulness with parent training: Effects of the mindfulness-enhanced strengthening families program. *Developmental Psychology, 51*(1), 26-35. https://doi.org/10.1037/a0038212

Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2000). Parenting self-efficacy among mothers of school-age children: Conceptualization, measurement, and correlates. *Family Relations*, *49*(1), 13-24.

Corthorn, C., & Milicic, N. (2016). Mindfulness and parenting: a correlational study of non-meditating mothers of preschool children. *Journal of Child and Family Studies, 25*(5), 1672-1683. https://doi.org/10.1007/s10826-015-0319-z

Çattık, M., & Aksoy, V. (2018). Examining the relationship between social support, self-efficacy, and life satisfaction levels of parents of children with developmental disabilities. *Education and Science*, *43*(195), 65-77. http://dx.doi.org/10.15390/EB.2018.7246

DeRosier, M. E., & Lloyd, S. W. (2011). The impact of children's social adjustment on academic outcomes. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties, 27*(1-2), 25-47.

Duncan, L. G., Coatsworth, J. D., & Greenberg, M. T. (2009). A model of mindful parenting: Implications for parent-child relationships and prevention research. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 12, 255-270. https://doi.org/10.1007/s10567-009-0046-3

Dursun, Ş., & Bıçakçı, M. (2015). Investigation of self-efficacy in motherhood skills of mothers with babies aged one to three years. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal. 1, Suppl 2.*

Eke, K. (2018). *Development of a 4-6 year old social behavior scale and examination of the relationship between children's social behavior and parental attitudes.* (Unpublished master's thesis, Gazi University, Institute of Educational Sciences). YÖK National Thesis Center.

Elibol Gültekin, S. (2008). *Evaluation of social skills of 5-year-old children in terms of some variables.* (Unpublished master's thesis, Ankara University). YÖK National Thesis Center.

Elliott, S. N., Gresham, F. M., Frank, J. L., & Beddow, P. A. (2008). Intervention validity of social behavior rating scales: Features of assessments that link results to treatment plans. *Assessment for Effective Intervention, 34*(1), 15-24.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th edition). McGraw-Hill.

Genç, S. Z., & Uslu, E. M. (2022). Examining the relationship between students' social skill levels and parenting attitudes of families. *Gaziantep University Journal of Educational Sciences, 6* (Special Issue), 111-135.

Gördesli, M. A., Arslan, R., Çekici, F., Sünbül, Z. A. & Malkoç, A. (2018). The psychometric properties of Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ) in Turkish sample. *European Journal of Education Studies*, 5, 175-188.

Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990). *Social skills rating system.* Circle Pines, MN.

Izzo, C., Weiss, L., Shanahan, T., & Rodriguez-Brown, F. (2000). Parental self-efficacy and social support as predictors of parenting practices and children's socioemotional adjustment in Mexican immigrant families. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, *20*(1-2), 197-213.

Kamaraj, I. (2004). *Adaptation of the social skills rating scale into Turkish and the effect of an educational drama program on five-year-old children's acquisition of assertiveness social skill.* (Unpublished doctoral dissertation, Marmara University). YÖK National Thesis Center.

Karabacak, A., & Demir, M. (2017). Examining the relationships among autonomy, attachment styles, mindfulness, and emotion regulation. *Bayburt Faculty of Education Journal, 12*(23), 271-291.

Kline, R. B. (2023). *Principles and practices of structural equation modeling.* The Guilford Press.

Kudo, F. T., Longhofer, J. L., & Floersch, J. E. (2012). On the origins of early leadership: The role of authoritative parenting practices and mastery orientation. *Leadership, 8*(4) 345–375.

Levent, F. (2012). *Raising your child to be a leader is in your hands.* http://m.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/kursunkalem/549748.aspx

Lindon, J. (2011). *Too safe for their own good* (Second Edition). NCB.

McCaffrey, S., Reitman, D., & Black, R. (2017). Mindfulness in parenting questionnaire (MIPQ): Development and validation of a measure of mindful parenting. *Mindfulness, 8*,232–246.

Merrell, K. W. (1996). Social-emotional assessment in early childhood: The Preschool and Kindergarten Behavior Scales. *Journal of Early Intervention*, *20*(2), 132-145.

Moreira, H., Gouveia, M. J., & Canavarro, M. C. (2018). Is mindful parenting associated with adolescents' well-being in early and middle/late adolescence? The mediating role of adolescents' attachment representations, self-compassion and mindfulness. *Journal of Youth and Adolescence, 47*(8), 1771-1788.

Mouton, B., & Roskam, I. (2015). Confident mothers, easier children: A quasi-experimental manipulation of mothers' self-efficacy. *Journal of Child and Family Studies*, *24*(8), 2485-2495.

Murphy, S. E., & Johnson, S. K. (2011). The benefits of a long-lens approach to leader development: Understanding the seeds of leadership. *The Leadership Quarterly, 22(*3), 459–470.

Nissen, H., & Hawkins, C. J. (2010). Promoting emotional competence in the preschool classroom. *Childhood Education*, *86* (4), 255-259.

O'Brennan, L. M., Bradshaw, C. P., & Sawyer, A. L. (2009). Examining developmental differences in the social-emotional problems among frequent bullies, victims, and bully/victims. *Psychology in the Schools, 46(*2), 100-115.

Ogelman, H. G., & Topaloğlu, Z.Ç. (2014). Examining the relationships between social competence, aggression, and anxiety levels of 4-5 year old children and their parents' perception of parental self-efficacy. *Abant İzzet Baysal University Journal of Education*. *14*(1), 241- 271.

Oliver, P. H., Gottfried, A. W., Guerin, D. W., Gottfried, A. E., Reichard, R. J., & Riggio, R. E. (2011). Adolescent family environmental antecedents to transformational leadership potential: A longitudinal meditational analysis. *The Leadership Quarterly, 22*(3), 535-544.

Orue, I., Calvete, E., González, L. F., Odriozola, J. G., Colomer, E. R., & Cortázar, N. (2020). A Spanish adaptation of the mindfulness in parenting questionnaire. *Psicothema, 32*(1), 130-137.

Önalan, F. A. (2006). Social competence, social skills, and creative drama. *Creative Drama Journal, 1*(1), 39-58.

Özben, Ş., & Argun, Y. (2002). Examining variables related to the child-rearing attitudes of parents of preschool children. *Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education Journal, 14*, 18-28.

Özçelik, F. N. P. (2020). Examining the relationship between the social skill development levels of children aged 6-10 and parental attitudes. *Ulakbilge Social Sciences Journal, 8*(46), 365-379.

Özdemir, G. (2019). *The relationship between the stimulating home environment provided by mothers for their 3-6-year-old children and the level of parental self-efficacy.*

(Unpublished master's thesis, Hacettepe University Institute of Health Sciences). YÖK National Thesis Center.

Özkubat S., & Elibol F. (2018). Examining parental self-efficacy in terms of various variables. *Paper presented at the International Congress on Political, Economic and Social Studies. Venice,* Italy. http://www.registericpess.org/index.php/ICPESS/article/view/1417.

Öztürk, M., & Giren, S. (2015). Examining mothers' perceptions of parenting and their children's problem behaviors in terms of various variables. *Erzincan University Faculty of Education Journal, 17* (2), 477-503.

Özyurek, A. (2015). Examining the relationship between preschool children's social skill levels and maternal attitudes. *National Education Journal, 45*(206), 106-120.

Polat, Ö., & Ayaz, C. Ö. (2021). Parents' conscious awareness levels as a predictor of preschool children's leadership skills. *International Karamanoğlu Mehmetbey Journal of Educational Research. 3*(2), 113-128. http://dx.doi.org/10.47770/ukmead.982016

Polat, B. N., & Yaman, N. (2023). Examining the relationship between mothers' parental mindfulness, psychological resilience, and children's social competence. *Humanistic Perspective, 5*(3), 1119-1147.

Sarı, E. (2007). *Examining the effects of mothers' child-rearing attitudes on the social adaptation and skills of 5-6 year-old children attending kindergarten.* (Unpublished Master's Thesis, Gazi University). YÖK National Thesis Center.

Scharf, M., & Mayseless, O. (2009). Socioemotional characteristics of elementary school children identified as exhibiting social leadership qualities. *The Journal of Genetic Psychology, 170*(1), 73-96.

Seçer, Z., Sarı, H., Çeliköz, N. & Üre, Ö. (2009). Investigation of cognitive styles of preschool children in terms of some variables. *Selçuk University Journal of Social Sciences Institute, 21,* 407-419.

Sethi, S., & Sharma, H. (2018). Mindfulness in parenting. *Journal of Indian Association for Child and Adolescent Mental Health, 14*(2), 93-104.

Seven, S. (2007). The effects of family factors on social behavior problems of six-year-old children. *Educational Administration: Theory and Practice, 51*(51), 477-499.

Singh, N., Lancioni, G. E., Winton, A. S., Singh, J., Singh, A. N., Adkins, A. D., & Wahler, R. G. (2010). Training in mindful caregiving transfers to parent–child interactions. *Journal of Child and Family Studies, 19*, 167–174.

Siu, A. F., Ma, Y., & Chui, F. W. (2016). Maternal mindfulness and child social behavior: The mediating role of the mother-child relationship*. Mindfulness,* 7(3), 577-583. https://doi.org/10.1007/s12671-016-0491-2

Stanley, M. (2009). *Child and skill*. Ekinoks.

Swindells, D., & Stagnitti, K. (2006). Pretend play and parents' view of social competence: the construct validity of the child-initiated pretend play assessment. *Australian Occupational Terapy Journal,* 53, 314-324.

Tabachnick, B., & Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Longman.

Tulpar, L. B., Aktan, Z. D., & Yardımcı, E. (2020). Investigation of attachment styles and emotion regulation skills of children aged 4–6. *Journal of Development and Psychology, 1*(2), 57-73.

Vance, A. J., & Brandon, D. H. (2017). Delineating among parenting confidence, parenting self-efficacy, and competence. *Advances in Nursing Science*, *40*(4), E18-E37.

Wong, K., Hicks, L., Seuntjens, T. G., Trentacosta, C. J., Hendriksen, T. H. G., Zeelenberg, M., & van den Heuvel, M. I. (2019). The role of mindful parenting in individual and social decision-making in children. *Frontiers in Psychology, 10*(550), 1-10.

Wu, L., Buchanan, H., Zhao, Y., Wang, P., Zhan, Z., Zhao, B., & Fan, B. (2019). Translation and validation of a Chinese version of the Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ). *Frontiers in Psychology*, *10* (1847), 1-13.

Yaşar Ekici, F. (2015). Investigation of the relationship between social skills of children attending preschool education and family characteristics. Black Sea Journal of Social Sciences, 7(02), 9.

Yavuzer, H. (2010). *Parents and children*. Remzi Kitabevi.

İletişim/Correspondence
Dr. Öğr. Üyesi. Belgin LİMAN
belgin.liman@gmail.com